

Skorec vodní

se stal

„Ptákem roku
2009“

Celostátní kampaň *Pták roku* organizuje Česká společnost ornitologická (ČSO) již od roku 1992. Přestože obdobné akce v četných západoevropských zemích získaly do té doby značnou podporu občanů, vyslovovali tehdy někteří ochránci přírody obavy, nakolik se zmiňovaný přístup ujme i v České republice. Dnes si již troufám tvrdit, že kampaň pravidelně oslovuje nejen vyhraněné zájemce o ornitologii. Na příkladu určitého druhu představuje s ním související problém nebo problémy péče o přírodu a krajinu. To ale zdaleka nestačí. Akce současně názorně ukazuje, jak je možné uvedené těžkosti řešit, často právě za účasti nejširší veřejnosti.

Pro rok 2009 byl vybrán nápadný pěvec skorec vodní (*Cinclus cinclus*). Pozornosti neunikne nejen pro nápadnou bílou náprsenku v jinak hnědém zbarvení těla, ale zejména pro své nepřehlédnutelné chování. Vyhledává rychle tekoucí vodní toky s čistou, studenější vodou bohatou na kyslík, s kamenitým dnem a přirozenými břehy. Organismy, preferující obdobné úseky tekoucích vod, které v ČR najdeme zejména v pahorkatinách a na horách, označujeme jako reofilní. Skorce můžeme nejspíše zahlédnout, jak rychle letí nad vodní hladinou. Skutečný zážitek představuje pozorování tohoto opeřence při lovu. Za kořisti – vodním hmyzem, zejména jepicemi (*Ephemeroptera*), měkkýši a koryši, žijícími na dně potoků nebo řek – se potápí i v době, kdy vodní toky bývají zamrzlé.

Necitlivá regulace vodních toků, kácení porostů na březích a znečištění vodního prostředí

Výskyt skorce vodního (*Cinclus cinclus*) naznačuje přítomnost přírodních nebo polopřirodních rychle tekoucích vod v krajině.

Foto L. Hlásek

cizorodými látkami vedly k tomu, že území ČR osídluje podle údajů z období let 2001–2003 jen 1 000–2 000 párů skorce vodního. Okyselování (acidifikace) vod, vyvolaná zejména emisemi oxidu siřičitého a oxidu dusíku, snižuje početnost potravy skorců. Kyselé deště navíc nepřímo omezují dostupnost vápníku v prostředí. Přitom právě tento prvek je nezastupitelný pro tvorbu skořápek u vajec a pro správný růst kostí u mláďat. Výzkum skotských ekologů potvrdil, že skorci žijící v kyselých vodních toků mívají ve srovnání s těmi, kteří obývají kyselými dešti nepoškozené lokality, ve snůšce méně vajec, vyvedou méně mláďat a jejich potomci mívají menší hmotnost. Skorcům neprospívá ani necitlivé, technokratické umísťování malých vodních elektráren podél vodních toků nebo nadměrný odběr vody z potoků nebo říček na zavlažování.

Možností, jak pomoci udržet skorce i v současné krajině, máme po ruce hned několik. Pestrá krajina s alespoň přírodě blízkými, rychle proudícími toky nabízí skorcům

vhodné příležitosti k hnízdění a získávání potravy. Pro vyvedení mláďat využijí také polobudky o rozměrech 25×25×25 cm, vyvěšované nejčastěji na konstrukce nebo kolmé zidky mostů.

Organizátoři akce uvítají údaje o výskytu a početnosti skorců v hnízdním období, zejména v nadmořské výšce do 300 m. Stejně jako v minulých letech najde zájemce podrobnější informace o bionomii druhu a možnostech jeho ochrany v graficky zdařilé brožuře. Vyžádat si ji lze na adrese: Česká společnost ornitologická, Na Bělidle 252/34, 150 00 Praha 5-Smíchov, tel./fax 274 866 700, e-mail cso@birdlife.cz, www.birdlife.cz. Kampaň *Skorec vodní – pták roku 2009* podpořilo také Ministerstvo životního prostředí, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, správy národních parků České Švýcarsko, Podyjí a Šumava, Vojenské lesy a statky ČR, s.p., Český svaz ochránců přírody a Ochrana fauny ČR.

Jan Plesník

SUMMARY

Plesník J.: The White-throated Dipper has been declared as the Bird of the Year 2009

The Czech Society for Ornithology (CSO), in collaboration with the Ministry of the Environment of the Czech Republic, Agency for Nature Conservation and Landscape Protection of the Czech Republic, administrations of České Švýcarsko/Bohemian Switzerland, Podyjí/Thaya River Basin and Šumava/Bohemian Forest National Parks, the Army Forests and Farms of the Czech Republic, Czech Union for

Nature Conservation and Fauna of the Czech Republic has declared the White-throated Dipper (*Cinclus cinclus*) as the Bird of the Year 2009. In the Czech Republic, the White-throated Dipper population is estimated at 1,000 – 2,000 pairs only. The main threats to dippers include important changes in nesting and feeding habitats, particularly stream canalization and water pollution by various contaminants including acidification. Therefore, maintaining diverse habitats as natural as possible, both in riparian and water environment, and erecting nest-boxes at suitable sites can help the interesting bird species to successfully survive in the current landscape.